

nesli v oboru státního práva zvláště *Seydel* a *Bornhak* a v oboru mezinárodního práva pak *Ulmann* a *Heilborn*. Jde o názor F.-ův, že objektem státního panství mohou býti toliko osoby, že stát věci ovládati může jen prostřednictvím osob, že není zvláštního státního panství nad územím a že veškerá výsostná práva státní moci jsou toliko výkony moci nad osobami. Mínění, že územní výsost je jen právo státu uvnitř území výsostná práva vykonávati, že územní výsost je imperium, nikoli dominium, stalo se, jak *Laband* poznamenal, skutečným *locus communis* státovědecké theorie; jen v mezinárodním právu udrželo se posud, ač i tu s výjimkami (*Liszt*). řk.

K. v. Stengel: Die Rechtsverhältnisse der deutschen Schutzgebiete. 1901. S. 239.

Území, která jsou pod ochranou německé říše, jsou podrobena sice říšské státní moci, avšak nejsou částí říšského teritoria, které jest ústavními předpisy vymezeno; území chráněné není v státoprávním smyslu územím německé říše, a poddaní jeho nejsou občany a příslušníky říšsko-německými. Chráněná území mají tedy vlastní území a vlastní příslušníky, nemají však vlastní moci státní, nejsou subjekty státní činnosti; panství cizí moci státní nad nimi mimo moc říšskoněmeckou je vyloučeno a říše zastupuje je v poměrech mezinárodních. Naproti tomu jsou však osobnostmi práva majetkového, neboť každé území ručí především za náklady své správy. Se stanoviska práva mezinárodního jsou částmi říše; není však správně je míti za cizí země, ježto za cizí zemi platí jen ta území, která jsou podrobena státní moci jiného státu aneb nejsou podrobena vůbec žádné státní moci, kdežto německá chráněná území stojí pod suverenitou říše, kteráž výkon suverenity přenesla na císaře. Moc ochrany znamená suverenní státní moc, která obsahuje zákonodárství, jurisdikci i správu na teritorialním základu, tak že všechny osoby v území jsoucí jsou moci té podrobeny stejně jako domorodci. Chráněná území jsou tedy jen objekty státního panství a jejich státoprávní postavení je asi takové, jaké mělo *Elsasko-Lotrinsko* od uzavření míru *versailleského*, kterým bylo postoupeno, až do přivtělení svého říši německé (zák. z 9. čna 1871). řk.

Reinsch: Colonial Government. New York, 1902. S. 386.

Kdo by se chtěl stručně poučiti o ústavních, správních a hospodářských zřízeních osad, jak amerických, tak afrických, australských a indických, najde tu dobré a jasné vylíčení, sestavené na základě bohaté bibliografie. Zajímavostí vyniká zvláště rozbor ústavy, na níž založena jest státoprávní povaha Kanady, a dále ústava Spojených Státův Australských, obsahující některá státoprávně velmi závažná ustanovení. Též vylíčení složité správy francouzských kolonií, kteráž platí za vzornou, nepostrádá zásadní státoprávní zajímavosti; jsouť francouzské kolonie do dnes spravovány pouhými dekrety výkonné moci s platností zákonnou. řk.

G. Koch: Manegold von Lautenbach und die Lehre von der Volkssouveränität unter Heinrich IV. 1902. S. 159.

Výklad státovědecké nauky tohoto učeného elsasského mnicha, jenž žil asi mezi r. 1060—1120 a jehož názory podporovaly boj říšských knížat

proti císaři Jindřichu IV. za papeže Řehoře VII. Vedoucí myšlenkou jeho děl, mimo podřízenost císaře papeži a církvi, je názor o smlouvě s panovníkem, jenž úřad svůj má jen z moci lidem jemu svěřené a proto také jeho moc je menší než moc celku. Originalním však tento zastance práv papežových nikterak nebyl. řk.

H. Berthélemy: Traité élémentaire de droit administratif. Paris, 1901. S. 933.

K učebnicím správního práva republiky, kteréž byli napsali *Aucoc, Lafferrière, Ducrocq, Hauriou*, přibýlo toto kompendium pařížského profesora a je bez odporu z nejlepších prací v oboru francouzské správní theorie. Soustava přijala rozdělení v nauku o organizaci správy, výkonech správy a správním soudnictvím. Pozornosti zasluhuje zvláště důležitá nauka o veřejném statku a o uzavírání zvláštních smluv správních při provozování státních podnikův a obstarávání úkolů veřejných. Funkce správního soudnictví rozlišeny jsou (dle panujících názorů) dle toho, jde-li o soudnictví plné jurisdikce, rozhodování u věci samé, nebo jedná-li se o rozhodnutí o legalitě výkonu správy a kassaci, aneb konečně jde-li o prohlášení, kterými se pouze určuje smysl správních předpisův. Veškerý výkon správy dělí B. ve dvě rozsáhlé kategorie: Akty veřejné autority, t. j. takové úkony veřejné moci, kterými se něco předpisuje nebo nařizuje, a akty pouhé správy, t. j. takové úkony správy, které podnikají orgánové správní jako zástupci a zřizenci podniků veřejných a státních ústavův. Dle toho řídí se pak i příslušnost správních orgánův a kompetence správního soudnictví. Jinak lze se v knize setkat se všemi rozdíly, které charakterisují francouzskou theorii správy na rozdíl od soustav německých. řk.

Lucas Jos.: Über die Gesetzes-Publikation in Oesterreich u. dem Deutschen Reiche. V Št. Hradci 1903. S. 248.

Publikace zákonů je dle spis. buď materiální, při které právní řád jak nejvíce možno se stará, aby předpisy právní došly známosti u všech občanů (veřejnými vyhláškami, ohlašováním v místnostech úředních a kostelích), nebo formální, při které se pouze praesumuje, že zákon publikací v obecnou známost vešel, jakmile v určitém listu byl otištěn. Dnes platí při vyhlášení zákonů v Německu jako v Rakousku publikační metoda formální, původu francouzského; konvent republiky zřídil za revoluce 1793 v Bulletin des lois první list pro vyhlášení zákonů v nynějším našem technickém smyslu a v 1. pol. 19. st. nastala recepce tohoto publikačního prostředku ve státech německých a Rakousku. Základní zásady této publikační metody jsou ty, že publikace děje se rozesláním určitého listu, ve který veškerý zákony, mají-li platiti, musí býti pojaty, a který má takto publikační monopol, a dále, že jen tímto způsobem vyhlášený zákon má materiální platnost a úřady i poddaní, jde-li o platnost nějakého zákona, jsou odkázáni jen na otištěný zákon v zákonníku; otisk zákona je pro ně originálem zákonného předpisu. Největší část spisu věnována je líčení publikačního práva francouzského až do 1870. i v tomto spisu, pracovaném s obsáhlou znalostí pramenův i literatury, zůstal